

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ

Εισάγονται με: *ὅτι, ὡς*

Εκφέρονται με: *οριστική, δυνητική οριστική, δυνητική ευκτική, ευκτική πλαγίου λόγου*

Λειτουργούν ως: *υποκείμενο σε απρόσωπα ρήματα ή απρ. εκφράσεις, αντικείμενο, επεξήγηση*

ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ

Εισάγονται με: *μή, μή ού, ὅπως μή (σπάνια)*

Εκφέρονται με: *υποτακτική, ευκτική πλαγίου λόγου, οριστική (σπάνια), δυνητική οριστική ή δυνητική ευκτική (σπανιότατα)*

Λειτουργούν ως: *υποκείμενο σε απρόσωπα ρήματα ή απρ. εκφράσεις, αντικείμενο, επεξήγηση*

ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ

Εισάγονται με: *ὅς, ὅστις, ὁπότερος, ὅσος, ὁπόσος, οἷος, ὁποῖος, ἡλικός, ὀπηλικός, ὀποδαπός, οὔ, ὄπου, οἷ, ὄποι, ὄθεν, ὀπόθεν, ἦ, ὄπη, ὡς, ὄπως, τίς, πότερος, πόσος, ποῖος, πηλικός, ποδαπός, πόστος, ποσταῖος, ποῦ, ποῖ, πόθεν, πῆ, πῶς, εἰ (σπάνια)*

Εκφέρονται με: *οριστική, δυνητική οριστική, δυνητική ευκτική, απορηματική υποτακτική, ευκτική πλαγίου λόγου*

Λειτουργούν ως: *υποκείμενο σε απρόσωπα ρήματα ή απρ. εκφράσεις, αντικείμενο, επεξήγηση*

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ

Εισάγονται με: *ὅτι, διότι, ὡς, ἐπεί, ἐπειδή, ὅτε, ὀπότε, εἰ*

Εκφέρονται με: *οριστική, δυνητική οριστική, δυνητική ευκτική, ευκτική πλαγίου λόγου*

Λειτουργούν ως: *επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας, επεξήγηση, υποκείμενο σε απρόσωπες εκφράσεις*

ΤΕΛΙΚΕΣ

Εισάγονται με: *ἵνα, ὅπως, ὡς, μή*

Εκφέρονται με: *υποτακτική, ευκτική πλαγίου λόγου*

Λειτουργούν ως: *επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού*

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ

Εισάγονται με: ὥστε, ὡς, ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε

Εκφέρονται με: οριστική, δυνητική οριστική, δυνητική ευκτική, ευκτική πλαγίου λόγου, απαρέμφατο

Λειτουργούν ως: επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος ή του σκοπού, επεξήγηση

ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ

Εισάγονται με: εἰ καί, ἐάν καί, ἄν καί, καί εἰ, καί ἄν, κἄν, οὐδ' εἰ, μήδ' εἰ, οὐδ' ἐάν, μήδ' ἐάν

Εκφέρονται με: οριστική, υποτακτική, ευκτική

Λειτουργούν ως: επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης

ΧΡΟΝΙΚΕΣ

Εισάγονται με: ὡς, ἐπεὶ, ἐπειδή, ἀφ' οὗ, ἀφ' οὗτο, ἐξ οὗ, ἐξ' οὗτο, πρὶν, ὅτε, ὁπότε, ἠνίκα, ὀπηνίκα, ὁσάκις, ὀποσάκις, ἐν ᾧ, ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι

Εκφέρονται με: οριστική, ἄν + υποτακτική, ευκτική

Λειτουργούν ως: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου, επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου-υπόθεσης (οι χρονικοῦποθετικές)

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ

Εισάγονται με: ὅς, ὅστις, ὅσπερ, ὁπότερος, ὅσος, ὁπόσος, οἷος, ὁποῖος, ἠλικός, ὀπηλικός, οὗ, ὅπου, ἐνθα, οἷ, ὅποι, ὅθεν, ὁπόθεν, ἐνθεν, ἧ, ὀπη, ὡς, ὀπως, ὡσπερ

Εκφέρονται με: ὅλες τις εγκλίσεις

Λειτουργούν ως: υποκείμενο, αντικείμενο, επεξήγηση, κατηγορούμενο, παράθεση, επιθετικός προσδιορισμός, γενική κτητική κ.ο.κ. (οι ονοματικές), επιρρηματικός προσδιορισμός (οι επιρρηματικές)

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ στις δευτερεύουσες προτάσεις

1. Τι δηλώνουν οι βασικές εγκλίσεις στις δευτερεύουσες προτάσεις:

Οριστική	το Πραγματικό
Υποτακτική	το Προσδοκώμενο
Απορηματική Υποτακτική	την Απορία του Υποκειμένου [στις πλάγιες ερωτήσεις]
Ευκτική του πλαγίου λόγου	εξαρτάται από ρ. ιστορικού χρόνου
Δυνητική Οριστική	το Δυνατό στο παρελθόν ή το Μη πραγματικό
Δυνητική Ευκτική	το Δυνατό στο παρόν - μέλλον

2. Σύνδεσμοι που εισάγουν περισσότερες από μία δευτερεύουσες προτάσεις:

- **ὅτι**
  - ▶ ειδική (= ὅτι)
  - ▶ αιτιολογική (= γιατί, επειδή)
- **ὄ,τι** (αναφορική αντωνυμία)
  - ▶ αναφορική (= ὄ,τι)
  - ▶ πλάγια ερωτηματική (= τι)
- **ἐπεί, ἐπειδή**
  - ▶ χρονική (= ὅταν, αφού)
  - ▶ αιτιολογική (= γιατί, επειδή)
- **ὥς**
  - ▶ ειδική (= ὅτι)
  - ▶ αιτιολογική (= γιατί, επειδή)
  - ▶ τελική (= για να)
  - ▶ συμπερασματική (= ὥστε)
  - ▶ χρονική (= ὅταν, αφού)
  - ▶ πλάγια ερωτηματική (= πώς)
  - ▶ αναφορική παραβολική τρόπου ή ποσού

}

το ὥς εδώ είναι σύνδεσμος

το ὥς εδώ είναι αναφορικό επίρρημα
- **Αναφορικές αντωνυμίες ή αναφορικά επίρρηματα**
  - ▶ αναφορικές
  - ▶ πλάγιες ερωτηματικές

- **όπως**
  - ▶ αναφορική παραβολική τρόπου (= όπως)
  - ▶ πλάγια ερωτηματική (= πώς)
  - ▶ τελική (= για να)

Σημείωση: στο δίλημμα «πλάγια ερωτηματική ή τελική», η απάντηση είναι: αν η δευτερεύουσα έχει θέση Υποκειμένου – Αντικειμένου – Επεξήγησης, τότε είναι πλάγια.

- **εί**
  - ▶ υποθετική (= αν) [σε συντριπτική πλειοψηφία]
  - ▶ αιτιολογική (= επειδή) [με ρ. ψυχικού πάθους]
  - ▶ πλάγια ερωτηματική (= αν) [ως Υποκείμενο, Αντικείμενο, Επεξήγηση σε ρ. απορίας, γνώσης κ.ά.]

- **μή**
  - ▶ αρνητικό μόριο (= μη, δεν)
  - ▶ ενδοιαστικός σύνδεσμος (= μήπως)
  - ▶ τελικός σύνδεσμος (= για να μη)

3. Δευτερεύουσες προτάσεις σε θέση κύριας

➤ Στην αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου οι παρακάτω σύνδεσμοι και η αναφορική αντωνυμία εισάγουν κύριες προτάσεις, αν δεν υπάρχει κύρια πρόταση.

Σύνδεσμος	Χαρακτηρισμός	Μετάφραση
ώστε	δευτερεύουσα συμπερασματική σε θέση κύριας	επομένως
επει, ως	δευτερεύουσα αιτιολογική σε θέση κύριας	γιατί
ὅς, ἢ, ὅ	δευτερεύουσα αναφορική σε θέση κύριας	αυτός, αυτή, αυτό

4. Δευτερεύουσες απαρεμφατικές προτάσεις

Χρονικές απαρεμφατικές	πρίν + απαρέμφατο
Συμπερασματικές απαρεμφατικές	ώστε, ως, ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧ τε + απαρέμφατο
Αναφορικοσυμπερασματικές απαρεμφατικές	οἷος, ὅσος + απαρέμφατο

Βλέπε επαναληπτικές ασκήσεις στις δευτερεύουσες 172, 173, 174, 175, 176, 177